

**Protocol voor
begeleiding van
studenten bij
zwangerschap
en bevalling**

Colofon

Datum

Titel

[Protocol voor begeleiding van studenten bij zwangerschap en bevalling](#)

Dienst / school / auteur

Corporate – Noorderpoort Advies & Beleid
Chantal van Minnen, Diana Streppel en Belita Seinstra

Versie

2020 versie 1.1

Status

Definitief

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Wettelijk kader bij zwangerschap en bevalling mbo-studenten.....	5
3. Begeleiding van studenten bij zwangerschap en bevalling	6
3.1. Werkwijze en toelichting.....	6
3.2. Adviserende en ondersteunende externe instanties	7
3.3. Informatie en bronnen	8
Bijlage 1: Plan van aanpak bij zwangerschap, bevallingsverlof en terugkeer op school.....	9
Bijlage 2: Checklist wat een studerende (aanstaande) moeder zelf moet weten en regelen ..	12

1. Inleiding

Het Noorderpoort Protocol “Begeleiding van studenten bij zwangerschap en bevalling” biedt vanaf augustus 2020 de richtlijnen voor de Studieloopbaanbegeleider (SLB’er) en het Begeleidings- & Adviesteam (BAT) voor de begeleiding van studenten in geval van zwangerschap en bevalling. Het huidige protocol vervangt (deels) het Noorderpoort “Begeleidingsprotocol voor studenten bij structureel ziekteverzuim, zwangerschap en bevalling” uit 2015¹.

Vanaf augustus 2020 zijn maatregelen specifiek voor zwangere mbo-studenten vastgelegd in de wet, als onderdeel van het [Wetsvoorstel Versterken positie mbo-studenten](#).

Onderwijsinstellingen hebben daarmee een bijzondere zorgplicht gekregen ten aanzien van zwangere studenten en moeten een zwangerschapsprotocol opnemen in hun instellingsbeleid; de onderwijsovereenkomst (OWO) en het studentenstatuut. De informatie uit het protocol dient toegankelijk te worden gemaakt voor studenten. De onderwijsinstelling is eveneens verplicht om waar nodig maatwerk te bieden aan studerende ouders van jonge kinderen, met de mogelijkheid tot flexibele onderwijsprogramma’s.

Door deze wet worden onder andere de rechten van zwangere mbo-studenten beter geregeld. Zwangerschap is vanaf nu een officiële reden voor geoorloofd verzuim. Tevens is expliciet geregeld dat mbo-scholen geen negatief bindend studieadvies mogen afgeven bij onvoldoende studieresultaten die zijn ontstaan door zwangerschap en bevalling.

In het protocol Noorderpoort worden de wettelijke kaders inclusief de rechten, plichten en faciliteiten voor zwangere studenten nader toegelicht. Vervolgens worden de stappen in de begeleiding van de student door de SLB’er uitgewerkt voor de periode vanaf de melding van zwangerschap tot en met de terugkeer van de student op school. Binnen elk BAT is een “aandachtsfunctionaris” beschikbaar waar studenten en SLB’ers terecht kunnen voor objectieve informatie en advies op het gebied van zwangerschap. Deze BAT-collega onderhoudt zo nodig het contact met hulpverleningsinstanties die gespecialiseerd zijn in begeleiding van zwangerschap en moederschap.

Concrete afspraken over het verlof, de benodigde extra begeleiding en aanpassingen in het onderwijsprogramma worden door de SLB’er van de student toegelicht en vastgelegd d.m.v.:

- Het formulier “Plan van Aanpak bij zwangerschap, bevallingsverlof en terugkeer op school”
- Registratie van geoorloofd zwangerschaps- en bevallingsverlof in A&A “Ziek en Verlof”
- De checklist “Wat een studerende (aanstaande) moeder zelf moet weten en regelen”

---

¹ Begeleiding en registratie bij structureel ziekteverzuim wordt vanaf aug. 2020 apart meegenomen en uitgewerkt met de ontwikkeling van A&A Noorderpoort.

2. Wettelijk kader bij zwangerschap en bevalling mbo-studenten

De volgende drie maatregelen voor zwangere mbo-studenten zijn vanaf 1 augustus 2020 opgenomen in de wet:

- 1. In de onderwijsovereenkomst (OWO) moeten bepalingen worden opgenomen**
Deze bepalingen gaan specifiek over de rechten en plichten ten aanzien van zwangerschap en bevalling. In de volgende versie van OWO en het studentenstatuut wordt verwezen naar het zwangerschapsprotocol.
- 2. Geen negatief bindend studieadvies (BSA) bij zwangerschap en bevalling**
Het bevoegd gezag moet bij het afgeven van een bindend studieadvies rekening moeten houden met de persoonlijke omstandigheden van de student. Hierbij geldt, dat niet vanwege zwangerschap en bevalling een negatief bindend studieadvies mag worden afgegeven.
- 3. Zwangerschap en bevalling zijn geldige redenen voor verzuim**
Doordat zwangerschap en bevalling als geldige redenen voor afwezigheid zijn opgenomen in de wet, worden studenten niet meer als 'verzuimer' aangemerkt. Daardoor ervaren zwangere studenten meer erkenning en worden de rechten en plichten van student en school duidelijker omschreven:

Rechten en plichten student en school	
-	Verstrekking van een zwangerschapsverklaring door de student. Deze ondertekende verklaring kan worden afgegeven door de eigen verloskundige, huisarts of behandelend specialist.
-	Recht op zestien of twintig (bij een meerling) weken zwangerschaps- en bevallingsverlof, aansluitend op de Wet arbeid en zorg. Deze verlofweken hoeven niet in een aaneengesloten periode te worden opgenomen. Het bevoegd gezag van de instelling en de student zijn vrij om hierover flexibele afspraken te maken.
-	Geboorteverlof, adoptieverlof of pleegzorgverlof voor studenten en partners <ul style="list-style-type: none"> o <u>Studenten met een werk-leertraject (BBL)</u> hebben in de wet als partner / vader recht op geboorteverlof van één keer het aantal werkuren per week, waarbij het loon wordt doorbetaald door de werkgever. Het is van belang om in overleg met de student de afspraken met de opleiding hierop aan te sluiten. Daarnaast gelden ook wettelijke richtlijnen voor eventuele uitbreiding van het geboorteverlof, voor adoptieverlof of pleegzorgverlof zoals omschreven in de Wet arbeid en zorg. o <u>Studenten met een voltijds opleiding (BOL)</u> inclusief praktijk-stage / BPV hebben, naast zwangerschaps- en bevallingsverlof geen wettelijk recht op geboorteverlof, adoptieverlof of pleegzorgverlof. Afwezigheid met deze redenen kan wel als geoorloofd verlof onder de categorie "bijzondere familieomstandigheden" vallen. Geadviseerd wordt om de basis van de Wet arbeid en zorg te volgen en student-vaders/ partners BOL ook in ieder geval één week verlof te bieden.
-	Maatwerk bieden daar waar mogelijk; de onderwijsinstelling is eveneens verplicht om waar nodig maatwerk te bieden aan studerende ouders van jonge kinderen, met de mogelijkheid tot flexibele onderwijsprogramma's. Dit kan worden meegenomen in de kaders en uitvoering van Passend Onderwijs voor studenten met extra ondersteuningsbehoeften.
-	Gegevensverwerking in het studentendossier en de AVG Verwerking van gegevens over zwangerschap en bevalling is in het belang van de student en is daarmee AVG-proof. Het gaat daarbij om de registratie van: <ul style="list-style-type: none"> o Aan- en afwezigheid, deze dient expliciet duidelijk te maken, dat het gaat om zwangerschaps- en bevallingsverlof of voor partners om verlof bij bijzondere familieomstandigheden. o Plan van Aanpak bij zwangerschap, bevallingsverlof en terugkeer op school" met de afspraken van student en school in het begeleidingsdossier.

3. Begeleiding van studenten bij zwangerschap en bevalling

3.1. Werkwijze en toelichting

In samenspraak met de studente worden door de SLB'er, met ondersteuning van het BAT, afspraken gemaakt voor de verschillende fases van zwangerschap en bevalling en de daarop aansluitende begeleiding op school.

Fase 1: Na melding van zwangerschap

De studente meldt haar zwangerschap bij haar SLB'er en levert een verklaring van zwangerschap in van een arts, verloskundige of gynaecoloog.

- De SLB'er neemt het **“Plan van aanpak bij zwangerschap, bevallingsverlof en terugkeer op school”** door met de student en ouders/verzorgers bij 18- en legt dit samen met de zwangerschapsverklaring vast in Studievoorg. In het kader van de studievoortgang worden afspraken vastgelegd voor het (tijdelijk) afronden en het vervolgen van de opleiding voor de periode van verlof en bij terugkeer op school. Denk hierbij aan:
  - o Welke taken / toetsen voor het verlof afgerond worden, ook voor de BPV.
  - o De mogelijkheden om opdrachten te maken en in te leveren tijdens het verlof.
  - o Of de BPV / stage ingehaald kan worden op andere momenten en welke afspraken er zijn gemaakt met het BPV-bedrijf.
  - o De mogelijkheid om na verlof weer in te stromen in de eigen klas.

	Richtlijnen
<i>Inschrijving en studiefinanciering</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <u>Leerplichtige of kwalificatieplichtige studente:</u> De studente kan haar inschrijving en studiefinanciering gewoon laten doorlopen tijdens het verlof. Hier geldt de verplichting de inschrijving te handhaven zolang een studente leerplichtig/ kwalificatieplichtig is. De studiefinanciering of de basistoelage en de tegemoetkoming onderwijskosten worden gedurende deze periode niet omgezet in een rentedragende lening. - <u>Niet meer leerplichtige of kwalificatieplichtige studente:</u> In overleg met studente kan, als zij dit toch wenst, ook tijdelijk uitgeschreven worden. De studiefinanciering wordt dan ook (tijdelijk) stopgezet.
<i>Zwangerschapsverlof</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Verlofperiode is 16 weken of 20 weken bij een meerling. Studenten kunnen in beginsel verlof opnemen van 6 weken voor en tot 10 weken na de bevalling, dit wordt in overleg met studente flexibel toegepast.
<i>Leerplicht / RMC</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Indien de studente nog leerplichtig of kwalificatieplichtig is dan wordt Leerplicht/RMC preventief door de SLB'er / BAT'er op de hoogte gesteld van het verlof.

- Bespreek de **“Checklist wat een studerende (aanstaande) moeder zelf moet weten en regelen”** en geef deze mee. Indien nodig kan via de aandachtsfunctionaris BAT extra ondersteuning worden gezocht bij hulpverlenende instanties.
- De SLB'er legt de verlofperiode vast in A&A “Ziek en Verlof”, zodat dit als geoorloofd verzuim geregistreerd staat.

Fase 2: Tijdens zwangerschaps- en bevallingsverlof

- Gedurende het verlof onderhouden de SLB'er en studente contact met elkaar, mede met het oog op de terugkeer naar school.
- De SLB'er vraagt aan de student om hem / haar te informeren als er complicaties zijn.
- In geval van bijv. voortijdige beëindiging van zwangerschap wordt in overleg met de studente het verlof omgezet naar (gedeeltelijk) ziekteverlof. Begeleiding door de SLB'er i.s.m. het BAT wordt ingezet bij hulpvragen en afspraken rond de communicatie en planning voor terugkeer naar school.
- De SLB'er vraagt de student een geboortebericht te sturen en verstuurt vanuit de opleiding ook een felicitatiekaartje met het oog op de betrokkenheid en motivatie voor terugkeer naar school.
- De studente neemt in ieder geval zes weken nadat ze is bevallen contact op met de SLB'er om de terugkeer naar school door te nemen.

Fase 3: Bij terugkeer op school

- De SLB'er begeleidt de (jonge) moeder met het oog op de studievoortgang in combinatie met zorg- en praktische zaken, een kolfruimte op school, een flexibel studierooster, hulp of coaching bij het maken van een evenwichtige verdeling tussen studie, stage, zorg en privéleven.
- Bij aanhoudende extra ondersteuningsbehoeften van de studente wordt een Begeleidings- & Ondersteuningsplan (BOP) opgesteld i.s.m. het BAT.
- Mochten er na de bevalling complicaties spelen, die invloed hebben op de studievoortgang, dan gaat (gedeeltelijk) ziekteverlof in en worden daarnaast zo mogelijk maatwerkafspraken voor de deelname op school gemaakt door SLB'er i.s.m. het BAT.

3.2. Adviserende en ondersteunende externe instanties

Voor nadere informatie en advies over zwangerschap en bevalling al dan niet in combinatie met het volgen van een opleiding kan door de SLB'er of de aandachtsfunctionaris BAT contact worden opgenomen met:

- **School Als Wijk (SAW)** helpt studenten mbo bij het vinden van oplossingen en hulp in hun privé-situatie vraag na bij de SAW'er op je school
- **Stichting Steunpunt Studerende Moeders** is een kennisplatform met informatieve blogs, downloads, diverse hulpprogramma's en methodes voor begeleiding op en naar school voor zowel studenten als professionals.
Meer info en contactgegevens: <https://studerendemoeders.nl/>
- **Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)** biedt op haar website informatie over inschrijving mbo, lesgeld en studiefinanciering, <https://duo.nl/particulier/>
- **FIOM Specialist** bij ongewenste zwangerschap en afstammingsvragen biedt advies en hulp voor zowel studenten als professionals.
Meer info en contactgegevens: [Zwanger, wat nu?](#)

3.3. Informatie en bronnen

- **Noorderpoort, verzuimkaart mbo**, Noorderpoort Weten & Regelen
- **Servicedocument Wetswijziging Versterking positie mbo-studenten** - Kennispunt MBO Passend Onderwijs, mei 2020, [Wetsvoorstel Versterken positie mbo-studenten](#):
- **Zwangere studentes en studerende ouders**, handleiding en video voor het middelbaar beroepsonderwijs – Stichting Steunpunt Studerende Moeders, september 2019 <https://studerendemoeders.nl/scholen/>
- **Wet arbeid en zorg** – Overheid.nl [Wet arbeid en zorg](#).
- **Protocol Preventie Schooluitval Zwangere Leerlingen en Tiernermoeders** – FIO en RADAR https://fiom.nl/sites/default/files/files/Voorbeeldprotocol_Preventie_Schooluitval.pdf

Bijlage 1:

Plan van aanpak bij zwangerschap, bevallingsverlof en terugkeer op school²

In verband met zwangerschap worden de volgende afspraken overeengekomen. Uitgangspunt is om gezamenlijk te onderzoeken wat nodig is om de opleiding met een diploma af te kunnen ronden, welke begeleiding daarbij wenselijk is en hoe uitval en vertraging zo veel mogelijk wordt voorkomen.

1. Persoonsgegevens			
Naam student + Studentennummer:		Naam SLB'er / Contactpersoon BAT:	
Adres:			
Postcode + woonplaats:			
Telefoon:			
Email:			

Datum plan van aanpak:	
School:	
Opleiding:	
Uitgerekende datum bevalling:	

2. Verlofperiode			
Het verlof gaat in per:	.. - - -	Planning terugkeer op school per:	.. - - - .....
Gedurende deze periode wordt de student wel / niet uitgeschreven van de opleiding per:	.. - - -		.. - - - .....

☒	De studente heeft kennis genomen van evt. gevolgen m.b.t. Wet Studiefinanciering.
☒	De studente blijft in geval van uitschrijving zelf verantwoordelijk voor een tijdige inschrijving voor de opleiding.

3. Afspraken m.b.t. stage, vakken / lessen en onderwijsprogramma	
Eventuele vakken / lessen die gemist worden:	
Eventuele aanpassingen in het onderwijsprogramma:	

² !! Deze bijlage is als invulformulier opgenomen in StudieVolg Noorderpoort vanaf aug. 2020

Afspraken die zijn gemaakt m.b.t. stage en het stagebedrijf:	
Overige afspraken:	

4. Afspraken m.b.t. begeleiding & voorzieningen

Afspraken m.b.t. gewenste begeleiding tijdens zwangerschap. Omschrijving van wat er nodig is om de opleiding met diploma af te kunnen ronden, waar de begeleiding uit bestaat en op welke voorzieningen de studente aanspraak kan maken:

5. Gewenste begeleiding bij terugkeer / hervatten opleiding

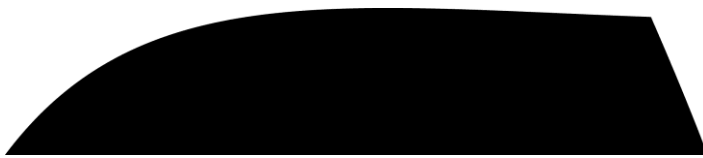
Afspraken m.b.t. gewenste begeleiding tijdens de opleiding. Omschrijving van wat er nodig is om de opleiding met diploma af te kunnen ronden, waar de begeleiding uit bestaat en op welke voorzieningen de studente aanspraak kan maken. Bijv. gebruik van de kolfrimte en weten waar en hoe deze toegankelijk is:

✓	Beide partijen onderhouden gedurende de verlofperiode contact met elkaar. Bij eventuele complicaties of veranderingen in de situatie van de studente, communiceert de studente dit z.s.m. naar haar contactpersoon. Indien nodig wordt dit plan van aanpak aangevuld met de bijlage waarin bijgestelde afspraken bij zwangerschap, bevallingsverlof en terugkeer op school worden genoteerd.
---	--

6. Ondertekening

Handtekening student + wettelijk vertegenwoordiger bij 18-	Handtekening SLB'er / contactpersoon BAT

Toevoegen als bijlage: zwangerschapsverklaring van arts, verloskundige of gynaecoloog

Addendum Plan van aanpak zwangerschap, bevallingsverlof en terugkeer op school

Naam student + Studentennum mer:		Naam SLB'er / Contactpersoon BAT:	
Datum Addendum:			

De volgende afspraken zijn gewijzigd:

Dit kan bijvoorbeeld gaan over het regelen van praktische voorzieningen en faciliteiten en bij BPV/ stage, maar ook over bijgestelde afspraken zoals de datum van terugkeer op school

Handtekening student + wettelijk vertegenwoordiger bij 18-	Handtekening SLB'er / contactpersoon BAT

Bijlage 2:

Checklist wat een studerende (aanstaande) moeder zelf moet weten en regelen

- Op internet zijn diverse zwangerschap checklists te vinden waarop staat wat je in huis moet hebben aan spullen en dergelijke voor de eerste weken na de bevalling en daarna. Maar ook de huisarts, kraamzorg, verloskundige of het centrum voor jeugd en gezin kunnen hier bij helpen.
- Meld bij de huisarts en verzekering dat je zwanger bent en de te verwachte bevallingsdatum melden. Check hoe je verzekerd bent voor bevalling en zwangerschap. Pas waar nodig je zorgverzekeringsspakket aan en kies eventueel voor 1 januari een andere zorgverzekeraar.
- Kraamzorg regelen, dit kan ook via de verzekering. Dit moet je tussen de 3e en de 5e maand van je zwangerschap doen.
- Oriënteer je op bevalling thuis of in het ziekenhuis. Win informatie in bij je huisarts of een verloskundigenpraktijk.
- Meld je aan bij een verloskundigenpraktijk die de controles doet na de bevalling, ook als je in een ziekenhuis bevallen bent
- Regel vroegtijdig kinderopvang, het liefst niet later dan na drie maanden zwangerschap in verband met de wachttijden.
- Vraag tijdig kinderopvangtoeslag aan bij de belasting- dienst of via toeslagen.nl. Dit kan je invullen zodra je de offerte en contract hebt van de kinderopvang organisatie. Indien de eigen bijdrage kinder- opvangkosten een belemmering vormt, dan kun je bij de eigen gemeente een aanvraag doen voor tegemoetkoming in de eigen bijdrage kinder- opvangkosten.
- Bij DUO kun je eenoudertoeslag aanvragen indien je alleenstaande ouder bent.
- Doe tijdig melding bij je werkgever - indien je een (bij)baan hebt - van het feit dat je zwanger bent en verlof aanvraagt.
- Bij Sociale Zaken van je eigen gemeente kun je informeren naar de mogelijkheden rond bijzondere bijstand voor een babyuitzet. Mensen met een beperkt budget die een kindje verwachten kunnen een babystartpakket/ babyuitzet aanvragen via stichting babyspullen: <https://www.stichtingbabyspullen.nl/>
- Denk na over huisvesting. Waar ga je met je kindje wonen? Je mag met een kind meestal niet in studentenkamers (blijven) wonen
- Maak na de geboorte van je kindje binnen 3 dagen een afspraak voor de aangifte bij je woongemeente en verzorg daarbij de erkenning van het kind door de vader.
- Vraag eventueel advies van een lactatie- deskundige met betrekking tot borstvoeding (via het consultatiebureau of GGD of Stichting Melkpunt.)

Voor meer informatie voor studerende (aanstaande) moeders, zie: www.studerendemoeders.nl